

कोठारीइंटरनेशनलस्कूल, नोएडा
वार्षिक-परीक्षा 2025-26
कक्षा - सप्तमी
विषय:- संस्कृतम्
(विवरणात्मकम्/ SUBJECTIVE)

दिनांक:- बुद्धवार 11 मार्च 2026

नाम ----- कक्षा-----

समय:- 2:30 घंटा

अंक - 60

सामान्य निर्देशाः -

1. इस प्रश्नपत्र में 4 पृष्ठ व 12 प्रश्न हैं।
2. प्रश्न संख्या पत्रानुसार ही लिखिए।
3. प्रत्येक प्रश्न के बाद दो पंक्तियां छोड़नी अनिवार्य हैं।
4. साफ तथा स्पष्ट लिखाई में उत्तर लिखें।

अपठित गद्यांशम्

प्रश्न - 1 अधोलिखितं गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

गङ्गा भारतस्य प्रमुखा नदी अस्ति। गङ्गा हिमालयात् निस्सरति भारतीयजनाः गङ्गाम् माता इव पूजयन्ति। एतस्याः जलम् पवित्रम् भवति। किन्तु केचन् जनाः गङ्गाम् दूषिताम् कुर्वन्ति। एतत् तु न कर्तव्यम्। अस्माकम् कर्तव्यम् अस्ति यत् वयम् अपि गङ्गाम् स्वच्छं कर्तुम् प्रयत्नं कुर्याम। भारतीय-सर्वकारः अपि एताम् निर्मलीकर्तुम् अभियानम् चालयति।

प्रश्नाः -

१ एकपदेन उत्तरत -

1/2x4=2

- (क) का प्रमुखा नदी अस्ति ?
(ख) गङ्गा कस्मात् निस्सरति ?
(ग) गङ्गायाः जलम् कीदृशम् भवति ?
(घ) के गङ्गाम् दूषिताम् कुर्वन्ति ?

२ पूर्ण वाक्येन उत्तरत

1x2=2

- (क) के गङ्गाम् माता इव पूजयन्ति ?
(ख) अस्माकम् किम् कर्तव्यम् ?

३ निर्देशानुसार उत्तरत

(क) 'नदी' इति पदस्य विशेषण पदं किम् ?

1x4=4

१. अस्ति   २. प्रमुखा   ३. भारतस्य

(ख) " पूजयन्ति" पदे कः लकारः ?

१. लट्   २. लृट्   ३. लोट्

(ग) "भवति" पदे किम् वचनम् ?

१. एकवचनम् २. द्विवचनम् ३. बहुवचनम्

(घ) एतत् तु न कर्तव्यम् अत्र किम् अव्यय पदम्?

१. एतत् २. न ३. कर्तव्यम्

४. गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं लिखत ।

2x1=2

प्रश्न-2 अधः प्रदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन लिखत-

1x5=5

मञ्जूषा - बालकाः, बालिका, रचयति, क्रीडन्ति, वृद्धः, चित्रम्, चटकाः, आकाशे, वृक्षाः।

प्रश्न - 3 निम्नलिखित शब्दरूपाणि यथानिर्देशम् लिखत -

1/2x6=3

(क) लता शब्दस्य सप्तमी विभक्तेः त्रिषु वचनेषु रूपाणि लिखत ।

(ख) किम् शब्दस्य स्त्रीलिंग तृतीया विभक्तेः त्रिषु वचनेषु रूपाणि लिखत ।

प्रश्न - 4 निम्नलिखित सर्वनामशब्दान् पूर्णं कृत्वा पुनः लिखत -

1/2x6=3

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमः पुरुषः	सः (वह)	-----	ते (वे सब)
मध्यमः पुरुषः	-----	-----	यूयं (तुम सब)
उत्तमः पुरुषः	-----	-----	-----

- प्रश्न - 5** निम्नलिखित धातुरूपाणि यथानिर्देशम् लिखत - 1x4=4
- (क) कृ धातु लट् लकारस्य सम्पूर्ण रूपाणि लिखत ।
 (ख) भू धातु लङ् लकारस्य सम्पूर्ण रूपाणि लिखत ।
 (ग) अस् धातु लट् लकारस्य सम्पूर्ण रूपाणि लिखत ।
 (घ) कृ धातु लृट् लकारस्य सम्पूर्ण रूपाणि लिखत ।
- प्रश्न - 6** निम्नलिखित वाक्येषु उचितं संख्या शब्दं चित्वा वाक्यं पुनः लिखत । 1x5=5
- (क) अस्माकं कक्षायां (75) ----- छात्राः सन्ति । (पञ्चसप्ततिः / सप्तपंचाशत्)
 (ख) तत्र उद्याने (40) ----- बालकाः क्रीडन्ति । (चत्वारिंशत् / चतुश्चत्वारिंशत्)
 (ग) अस्माकं विद्यालये (26)----- शिक्षकाः सन्ति । (षण्विंशतिः / षट्विंशतिः)
 (घ) अत्र (16)----- बालकाः संस्कृतं पठन्ति । (षट्षष्टिः / षोडश)
 (ङ) (59)----- जनाः तत्र गच्छन्ति । (नवपञ्चाशत् / षट्पञ्चाशत्)
- प्रश्न - 7** निम्नलिखितानि वाक्यानि लङ् लकारे कृत्वा वाक्यं पुनः लिखत । 1x5=5
- (क) अधुना अहम् गच्छानि ।
 (ख) अधुना यूयं सर्वे गच्छत ।
 (ग) सदा सुखी भवत ।
 (घ) दीनानां सहायतां कुरु ।
 (ङ) त्वं जलं पिब ।
- प्रश्न - 8** निम्नलिखित-वाक्येषु अशुद्धिः संशोशनम् कृत्वा वाक्यं पुनः लिखत । 1x5=5
- (क) अहं त्वया सह चलिष्यथ ।
 (ख) सैनिकाः देशस्य सेवां करोति ।
 (ग) त्वम् अहं च विद्यालयं गच्छतः ।
 (घ) छात्रः पठनाय विद्यालयं गच्छन्ति ।
 (ङ) छात्राः गुरुं सादरं नमामः ।
- प्रश्न - 9** निम्नलिखित-वाक्येषु यथानिर्देशम् वचनपरिवर्तनं कुरुत । (पूर्णवाक्येषु) - 1x5=5
- (क) बालकः विद्यालयं गच्छति । (बहुवचने)
 (ख) लता नृत्यं करिष्यति । (बहुवचने)
 (ग) छात्राः ध्यानेन पठन्ति । (एकवचने)
 (घ) जनाः तत्र भ्रमन्ति । (द्विवचने)
 (ङ) गजाः तत्र शनैः-शनैः चलन्ति । (एकवचने)

प्रश्न -10 निम्नलिखित-वाक्येषु संस्कृतेन अनुवादं कुरुत -

1x5=5

- (क) हम सब विद्यालय जाएंगे।
(ख) बालक संस्कृत पढ़ेगा।
(ग) हमारे विद्यालय में आज उत्सव है।
(घ) वे दोनों खाकर विद्यालय गए।
(ङ) जल ही जीवन है।

प्रश्न -11 निम्नलिखित-वाक्येषु हिन्दी-भाषया अनुवादं कुरुत -

1x5=5

- (क) छात्राः संस्कृतस्य विषये पठन्ति।
(ख) सूर्यस्य तापेन जलं वाष्पं भवति।
(ग) आकाशे मेघाः सन्ति।
(घ) रामः भोजनं करोति।
(ङ) अस्माकं विद्यालयस्य नाम के. आई. एस. अस्ति।

पठित-गद्यांशम्

प्रश्न -12 अधोलिखितं गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

कः न जानाति जनरल बिपिन रावतस्य नाम। सः सम्पूर्ण संसारे सम्मानितः व्यक्तित्वः आसीत्। सः भारतस्य प्रथमम् सी.डी.एस. अर्थात् प्रथम रक्षा कर्मचारिणः प्रमुखः (chief of defence staff) आसीत्। सन् 2023 तिथौ तमिलनाडु स्थाने वायुसेनायाः हेलीकॉप्टरस्य दुर्घटनायाम् तस्य मृत्युः अभवत्। जनरल रावत देशस्य सर्वोच्च सैन्य पदेन सह उच्च व्यक्तित्वस्य अपि धनी आसीत्।

1. एकपदेन उत्तरत -

1/2x2=1

- (क) जनरल बिपिन रावतः भारतस्य कः आसीत् ?
(ख) जनरल रावतस्य मृत्युः कस्मिन् स्थाने अभवत् ?

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत -

1x2=2

- (क) जनरल रावतः कीदृशं पदं धारितवान् आसीत् ?
(ख) हेलीकॉप्टरदुर्घटना कुत्र अभवत् ?

3. उचितं विकल्पं चित्वा लिखत -

1x2=2

1. जनरल बिपिन रावतः भारतस्य प्रथमः कः आसीत् ?

- (क) थलसेनाप्रमुखः
(ख) नौसेनाप्रमुखः
(ग) रक्षा-कर्मचारिणः प्रमुखः
(घ) वायुसेनाप्रमुखः

2. जनरल रावतस्य मृत्युः केन कारणेन अभवत् ?

- (क) युद्धेन
(ख) रोगेण
(ग) हेलीकॉप्टरदुर्घटनया
(घ) वृद्धावस्थया